

Тек у XVI, XVII и XVIII вијеку уведен је на Западу опћенито почетак Нове године на дан 1 јануара, и то у Француској 1564, у Шпањолској и Низоземској 1575, у Њемачкој (и Аустрији) 1648 године; у папинској држави и у државицама средње Италије 1691 и у Енглеској 1773 године. У Русији је цар Петар I Велики увео на 1 јануар почетак Нове године 1699.

АНТОН МИЛОШЕВИЋ

ЦРТИЦЕ О БОРАВКУ ВЛАДИКЕ РАДА У ДОБРОТИ

Од памтиввијека су биле добре везе између Доброте и сусједне Црне Горе. Црногорски владике и господари Црне Горе обичавали су често силазити у Доброту, гдје су свеђ били најбоље примљени и гдје су се задржавали по више дана, као мили гости, у најбољим добротским кућама.

Тако знамо да је и велики умник-филозоф, неумрли, прослављени пјесник »Горског вијенца« Владика Раде, Петар II Петровић Његош, кад се завладичио и постао господаром Црне Горе, сваке године редовито долазио у убаву Доброту, на љетовање, све до године 1842, и боравио у лијепој, трокутној палачи, власништву поморског капетана, бродовласника Крста Радоничића, која је баш на дивном положају, на Платентима, одакле је красан видик на унутрашњи залив которски. Владичина је соба била на другом спрату, са два прозора, један гледа према мору — Мулу, а други према Ловћену. Ова се соба до наших времена звала »Владичина соба«. Палача има и лијепу, пространу терасу, на којој је изјутра Владика Раде уживао чист зрак са Ловћена; ту би шетао, размишљао и радио своје умне радње. Обичавао је често у лађици, испред св. Илије, забављати се рибанњем на букве и на шкомбре, па се пуно веселио кад би уловио на удицу своје »кароле« букава и шкомбара, које би му испекла на граделе капетаница Анђе, жена капетана Крста. Испред палаче, Владика се радо купао у чистом мору. Пред вечеру код њега обичавали долазити угледнији добротски капетани на разговор и Владика је уживао слушајући што му наши вриједни поморци причају о својим доживљајима. Владика је радо похађао породицу конта Вука (Лука) Ивановића и код ње био гост по више дана. У почаст конта Ивановића испјевао је и ону познату пјесму.

Кад је капетан Крсто Радоничић остарио и изнемогао, Владика Раде није више к њему долазио на љетовање, него је ходио на Прчањ, г. 1842, 1843 и 1851, и становао у кући капетана Мата Луковића.

Будући да је натраг неколико година изумрла породица кап. Крста Радоничића, дотично његовога сина капетана Антона, ову

хисториску палачу, на Плагентима, купио је од наследника, године 1937, патриотски и заслужни Обласни одбор Јадранске страже из Новог Сада, па ју је рестаурирао, надоградио и прелијепо адаптирао за свој дом, за боравак преко љета, који је по својој величини и уређају и по свом положају спадао у најљепше домове Јадранске страже на нашем Јадрану.

За вријеме прошлог, великог рата, под талијанском окупацијом, дом је био опљачкан и много оштећен.

Сад је у њему, похвалном бригом наших народних власти, Дјечји дом.

Било би добро да се постави једна спомен-плоча на ову палачу, на успомену десетгодишњег љетовања у њој прослављеног пјесника »Горског вијенца«.

АНТОН МИЛОШЕВИЋ

МАНАСТИР ПРАСКВИЦА

Универзитетски професор д-р Владимир Петковић објавио је у Станојевићевој Енциклопедији нешто података о манастиру Прасквици у Паштровићима (Бока Которска). Петковић није могао доћи до поузданих података о оснивању манастира, већ наводи само то, да је по традицији манастир основан 1050 године, док је цркву подигао око 1413 године Балша III Балшић. Јиречек је објавио италијански превод оснивачке повеље (Споменик XI, 66—68), али погрешно стоји у његовој Историји Срба (IV, 180), да је манастир Прасквица »доцније назван Режевић«, јер су то два манастира (Србско-далматински магазин за љето 1850, стр. 12—13).

У архиву на Цетињу налази се опис манастира Прасквице, који је написао 1889 године Ђуро Савов Зеновић. Опис је сигурно рађен ради тражења помоћи за манастир од Русије и у њему има, иако је писан од нестручњака, неколико корижних података, те га овом приликом објављујем. Зеновићев навод, да је манастир подигао Стеван Штиљановић свакако није тачан, јер су поуздани подаци о манастиру старији од Стевана Штиљановића (уп. Глас СХ, 54 и д.). Детаљан опис манастира Прасквице објављен је у Зетском гласнику бр. 84 из 1935 године (писац је, мислим, Андрија Јовићевић).

Р. Ј. Д.